

Seminární úkol č. 4-11

Kritika tradičního pojetí přirozeného práva

Úkol č. 1

Německý filosof I. Kant chápe svobodu následujícím způsobem:

„Nepostačuje, že přisoudíme svobodu naší vůli, at' už jakéhokoli důvodu, jestliže nemáme dostatečný důvod přisoudit právě tutéž svobodu i všem rozumným bytostem. Neboť protože mravnost nám slouží jako zákon pouze jako rozumným bytostem, a protože může být odvozena pouze ze svobody jako vlastnosti, musí být dokázána také svoboda jako vlastnost vůle všech rozumných bytostí a nestačí dokazovat ji z jistých domnělých zkušeností o lidské přirozenosti..., nýbrž musíme ji dokázat jako činnost rozumných a vůlí obdařených bytostí vůbec. Pravím tedy, že každá bytost, která nemůže jednat jinak než pod ideou svobody, je právě z tohoto důvodu v praktickém smyslu skutečně svobodná, tzn., že pro ní platí všechny zákony, jež jsou nerozlučně spjaty se svobodou, a to právě tak, jako by její vůle byla i sama o soběprohlášena za svobodnou. Tvrdím pak, že každé rozumné bytosti, která má vůli, musíme nutně propůjčit i ideu svobody, za níž by jediné jednala.“

Úryvek z práce Kant, I.: Základy metafyziky mravů. Praha 19990, celý úryvek najdete také „Vybrané texty z dějin právní filosofie.“ str. 132-140.

a) Uved'te svými slovy, jak jste porozuměli tomuto vymezení svobody:

.....
.....
.....
.....

b) Pokuste se uvést v čem je rozdíl mezi Hobbesovým a Kantovým pojetím svobody

.....
.....
.....
.....

Úkol č. 2

Odlište věty „Sollen“ od vět „Sein“

(Věty „Sollen“ vyjadřují povinnost, závaznost- to, co má být; věty „Sein“ popisují to, co je, fakticitu)

- a) Pán XY má firmě AAA zaplatit 10.000 Kč za poskytnuté služby
- b) Pán XY dluží firmě AAA 10.000 Kč za poskytnuté služby
- c) Každý má právo si zvolit svojí národnost
- d) Lidé jsou rozumné a svobodné bytosti.

Úkol č. 3

Vraťte se k úkolu „Terorista“ z minulého sem. úkolu :

„Představte si, že nějaký terorista schoval v jednom velkém českém městě bombu. Byl zadržen policií, ale nespolupracoval s ní a neprozradil kde bombu přesně uložil. Policisté však mají důkazy o to, že tu bombu někde ve městě ukryl. V ohrožení je život jednoho města. Smí policisté teroristu donutit i násilím k tomu, aby prozradil místo bomby?“

Pokuste se srovnat Hobbesovo a Kantovo řešení tohoto případu.

Uved'te jaké řešení tohoto případu umožňuje Hobbesovo a jaké Kantovo pojetí člověka? Jinými slovy, mohli by podle Hobbesa nebo Kanta policisté přinutit teroristu násilím? Zdůvodněte svůj názor a uved'te alespoň dva argumenty:

.....
.....

Úkol č. 4

„V roce 1987 se dostal před soud v New Jersey případ tzv. „Baby M“. Jednalo se o případ dítěte, které se narodilo tzv. náhradní matce. Biologická (náhradní) matka porodila dítě za úplatu neplodnému manželskému páru. Před narozením dítěte uzavřely obě strany dohodu. Po narození matka odmítla tuto dohodu a dítě nevydala „objednavatelům“. Soud potvrdil platnost dohody a přiznal dítě „objednavatelům“. Soud zdůvodnil své rozhodnutí slovy, že v nové rodině nalezne dítě lepší životní uplatnění.“

Proveďte kritiku tohoto případu z pozice Kantova pojetí přirozeného práva. Jeho pojetí ovlivnilo a ovlivňuje dodnes právní úpravu tohoto vztahu v evropském prostoru.

- První krok rozboru: vysvětlení toho, jak Kant chápe člověka, přirozené právo, svobodu, důstojnost, atd. tzn. představit tento způsob přirozeno právního myšlení. (Spoléhám zde na vaše velmi dobré středoškolské znalosti filosofie a také na vaši zdatnost orientovat se v informacích-učebnice, přednáška, atd...)
- Druhý krok: zformulujte základní body své kritiky uvedeného případu v duchu Kantova pojetí člověka a práva.
- Co vy na to? Pokud Vás tento problém zaujal, pokuste se zformulovat vlastní řešení.

Úkol č. 5

K přemýšlení:

Listina základních práv a svobod ČR začíná první hlavou, kde v článku 1 je uvedeno: *„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné a nezrušitelné“.*

Listina základních práv Unie začíná Hlavou I „Důstojnost“ a první článek II-61 zní: *„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna“.*

Srovnejte obě formulace a pokuste se vysvětlit zda je mezi nimi nějaký rozdíl v porozumění lidské důstojnosti. Pokud se domníváte, že ano, tak proč?